

PATVIRTINTA

Joniškio rajono savivaldybės tarybos

2010 m. vasario 4 d. sprendimu Nr.T-1

**JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
2010–2012 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS**

Asignavimų valdytojai	Joniškio rajono savivaldybės administracija Joniškio rajono savivaldybės Jono Avyžiaus viešoji biblioteka Joniškio kultūros centras Žagarės kultūros centras Joniškio istorijos ir kultūros muziejus Joniškio rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba Joniškio rajono Bariūnų vaikų darželis Joniškio rajono Žagarės lopšelis-darželis „Vyšniukas“ Joniškio vaikų darželis „Vyturėlis“ Joniškio vaikų lopšelis-darželis „Saulutė“ Joniškio vaikų lopšelis-darželis „Ąžuoliukas“ Joniškio „Aušros“ gimnazija Joniškio Mato Slančiausko gimnazija Joniškio rajono savivaldybės Skaistgirio vidurinė mokykla Joniškio rajono savivaldybės Žagarės gimnazija Joniškio „Saulės“ vidurinė mokykla Joniškio rajono Gaižaičių pagrindinė mokykla Joniškio rajono Gasčiūnų pagrindinė mokykla Joniškio rajono savivaldybės Gataučių Marcės Katiliūtės pagrindinė mokykla Joniškio rajono Kalnelio pagrindinė mokykla Joniškio rajono Kalvių pagrindinė mokykla Joniškio rajono Kriukų pagrindinė mokykla Joniškio rajono Linkaičių pagrindinė mokykla Joniškio rajono Mindaugių pagrindinė mokykla Joniškio rajono Rudiškių pagrindinė mokykla Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla Joniškio meno mokykla Joniškio sveikatos biuras Joniškio švietimo centras Žagarės socialinių paslaugų centras Joniškio seniūnija Gataučių seniūnija Gaižaičių seniūnija Kepalių seniūnija Kriukų seniūnija Rudiškių seniūnija Saugėlaukio seniūnija Satkūnų seniūnija Skaistgirio seniūnija Žagarės seniūnija
Misija	1. Joniškio rajono savivaldybė siekia plėtoti ir skatinti vietos savivaldą kaip demokratinės valstybės raidos pagrindą, vadovaudamasi vietos savivaldos principais užtikrinti viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijų vykdymą tenkinant rajono bendruomenės viešuosius poreikius ir interesus.

Situacijos analizė

Išorinės aplinkos analizė

Politiniai - teisiniai veiksniai.

Joniškio rajono savivaldybė, organizuodama savo veiklą, privalo atsižvelgti į savivaldybėms tiesioginį ir netiesioginį poveikį turinčius ES privalomojo pobūdžio aktus – direktyvas, reglamentus, sprendimus, gaires, strategijas. ES teisės aktai reguliuoja daugelį sričių, priklausančių regioninės ir vietos valdžios kompetencijai: viešuosius pirkimus, aplinkos apsaugą, ekonominės veiklos reguliavimą, viešų paslaugų teikimą ir kt.

Pagrindiniai norminiai teisės aktai, kuriais savo veikloje vadovaujasi Joniškio rajono savivaldybė yra Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuota Europos vietos savivaldos chartija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas ir kt.

Savivaldybės ekonominius klausimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos biudžetinės sandaros įstatymas, Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas, Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų dydį ir išlyginimą lemiančių rodiklių tvirtinimo metams įstatymas ir kt.

Planuojant Joniškio rajono savivaldybės veiklą, atsižvelgiama į Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 patvirtintą Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, kurioje numatytos visų Lietuvos ūkio šakų ir sektorių ilgalaikės plėtros kryptys: žinių visuomenė, saugi visuomenė ir konkurencinga ekonomika.

Joniškio rajono savivaldybės veiklai įtaką turi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 488 patvirtinta Viešojo administravimo plėtros iki 2010 m. strategija, kurios įgyvendinimo laikotarpiu daugiausia dėmesio skiriama šioms sritims: 1) efektyvesniam valdymui, 2) žmoniškųjų išteklių valdymui, 3) naujovėms teikiant viešąsias paslaugas, 4) elektroninei valdžiai. Vienas iš viešojo administravimo strategijos tikslų – plėtoti vietos savivaldą: vietos savivaldos lygiu sukurti veiksmingą valdymą, prieinamą gyventojams. Šiuo tikslu siekiama nustatyti optimalią administracinę teritorinę savivaldybių sandarą ir vietos savivaldos lygiu sukurti tinkamiausią organizacinę struktūrą su aiškiai paskirstyta atsakomybe ir apibrėžta kompetencija. Tikslui pasiekti numatyti uždaviniai: didinti savivaldybės veiklos ir finansinį savarankiškumą, savivaldybės veiklos ir finansinio valdymo efektyvumą, sudaryti sąlygas savivaldybei teikti geros kokybės, gyventojams prieinamas viešąsias paslaugas, skatinti, kad vietos gyventojų bendruomenių atstovai aktyviau dalyvautų priimant savivaldybės sprendimus, stiprinti seniūnijas vykdant vidinę savivaldybių decentralizaciją.

2008 m. spalio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nauja redakcija. Daug pakeitimų įstatyme skirta savivaldybės tarybos kompetencijos bei mero ir jo pavaduotojų statuso reglamentavimui. Įstatyme apibrėžtos dvi savivaldybių tarybų kompetencijos sąvokos – išimtinė ir paprastoji (pastaroji gali būti perduota savivaldybės administracijos direktoriui). Naujoje įstatymo redakcijoje daug dėmesio skirta seniūnijų veiklos sustiprinimui – aiškiai išskiriamos seniūnijų funkcijos, reglamentuojamas veiklos planavimas, stiprinamas bendruomenių vaidmuo seniūnijų valdyme – reglamentuotos seniūnaitijų ir seniūnaičių (gyvenamųjų vietovių atstovų) sąvokos ir funkcijos.

2007 m. sausio 31 d. Vyriausybė priėmė nutarimą „Dėl probleminių teritorijų“, kuriuo keturiolikos rajonų – Akmenės, Druskininkų, Ignalinos, Jonavos, Joniškio, Jurbarko, Kelmės, Lazdijų, Mažeikių, Pasvalio, Rokiškio, Skuodo, Šalčininkų ir Švenčionių – savivaldybių teritorijas pripažino probleminėmis. Pripažinusi šias savivaldybes probleminėmis teritorijomis, Vyriausybė tikisi efektyviau panaudoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų paramą mažinant teritorinius raidos netolygumus 2007–2013 metais. Paramą pagal kai kurias veiksmų programų projektuose numatytas intervencijos sritis numatoma teikti tik projektams, įgyvendinamiems probleminėse teritorijose, ir skirti proporcingai didesnę struktūrinių fondų paramos dalį tiems regionams, kuriuose išsidėsčiusios probleminės teritorijos. Valstybės regioninė politika palanki Joniškio rajono

savivaldybei, kuri pateko į probleminių teritorijų sąrašą ir tikisi gauti daugiau ES paramos lėšų projektams vykdyti.

2007 m. gegužės mėn. buvo priimtos Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo pataisos ir ES struktūrinės paramos 2007–2013 m. panaudojimo laikotarpiu regiono plėtros taryboms suteikti įgaliojimai, vadovaujantis nacionalinių Europos Sąjungos struktūrinės paramos programavimo dokumentų, kitų strateginio planavimo dokumentų ir teritorijų planavimo dokumentų nuostatomis, Vyriausybės nustatyta tvarka atrinkti socialinės ir ekonominės plėtros projektus (įtrauktus į regiono plėtros planą ir savivaldybių strateginius plėtros planus) ir teikti savo išvadas finansavimą skirstančioms institucijoms.

Ekonominiai veiksniai

Narystė ES

Lietuva – Europos Sąjungos, kurioje įtvirtinta demokratija, sukurtos prielaidos ekonomikos plėtrai, sustiprėję gebėjimai vykdyti nuoseklią ekonominę, finansinę, socialinę ir užimtumo politiką, narė. Narystė Europos Sąjungoje sudaro Lietuvai sąlygas kelti ekonominės gerovės, gyvenimo kokybės lygį.

2007 m. sausio 1 d. prasidėjo naujo laikotarpio (2007–2013 metų) struktūrinės ES paramos naudojimas. Struktūrinė parama šiuo laikotarpiu teikiama šiems tikslams pasiekti:

1. Konvergencijos – pagalba regionams, kurių plėtra atsilieka,
2. Teritorinio bendradarbiavimo – parama rimtų ekonominių ir socialinių problemų turintiems regionams,
3. Konkurencingumo ir užimtumo – parama mokymo sistemoms modernizuoti ir užimtumui skatinti.

Lietuvai ES parama skiriama pagal pirmuosius du tikslus. 2007–2013 m. ES struktūrinė parama sudarys apie 25 mlrd. litų, o visa Lietuvai skirta ES parama – apie 36 mlrd. litų. Lietuva dar gauna Europos Sąjungos finansinę paramą žemės ūkio ir kaimo plėtrai (iš Europos žemės ūkio ir Žuvininkystės fondų), taip pat dalyvauja Europos Bendrijos programose ir kt.

2006 m. lapkričio 23 d. Seimas pritarė Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos ir veiksmų programos projektams. Joniškio rajono savivaldybė aktyviai dalyvauja įsisavinant 2007–2013 metams skiriamą Europos Sąjungos struktūrinę paramą..

Šalies ekonominiai augimo tempai

2008 m. ketvirtąjį ketvirtį metinis BVP augimas buvo neigiamas ir šalies ūkio ciklas perėjo į nuosmukio etapą. Po ryškių ūkio plėtros pokyčių 2008 m. artimiausiais metais numatomas neigiamas realaus BVP augimas. Mažės vidaus paklausa ir grynojo eksporto augimas. Tuo pat metu sparčiai mažės infliacija ir einamosios sąskaitos deficitas. Numatoma, kad BVP žemiausią tašką pasieks 2010 m. antroje pusėje.

Neapibrėžtumas dėl kitokios ūkio raidos yra labiausiai susijęs su tolesne pasaulio ekonomikos raida ir šalies ekonomine politika. Finansų sektoriaus krizė turėjo neigiamų pasekmių globalaus ūkio augimui, kurio tempai iš inercijos dar kurį laiką lėtės. Nesitikima ekonominių sąlygų pagerėjimo bent jau iki 2011 m. antros pusės, o atsižvelgiant į galimą komplikacijų mastą, pasaulinis ekonomikos atsigavimas gali nusikelti ir iki 2015 m.

Kitokią ūkio raidą gali lemti ir šalies Vyriausybės ekonominės politikos pokyčiai. Prognozės paremtos prielaida, kad ekonominė politika nesikeis. Vykdoma fiskalinė politika gali griežtėti, jei biudžeto pajamų bus surinkta mažiau nei planuojama. Sąlygas fiskalinės politikos laisvėjimui savo ruožtu sudarytų iš esmės pagerėjusios biudžeto deficito finansavimo galimybės skolinantis tarptautinėse rinkose.

Lietuvos ekonominės situacijos neapibrėžtumą lemia sumažėjęs ekonominių vertinimų ir vartotojų pasitikėjimo rodiklis, tebesitęsiantys neramumai pasaulinėje finansų rinkoje, išaugusios energijos ir maisto produktų kainos.

1 lentelė. 2007–2011 m. prognozuojami makroekonominiai rodikliai

Rodiklis	2008	2009	2010	2011	2012
BVP augimas proc.	3,0	-18,2	-4,3	4,5	2,1
Suderinto vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso pokytis (vidutinis metinis) proc.	11,1	3,6	-3,0	-2,8	-0,5
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimas proc.	19,4	-6,8	-8,7	-0,8	-0,1
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Lt	2151,7	2005,1	1829,9	1812,6	1811,6
Nedarbo lygis proc.	5,8	14,6	19,8	15,0	14,1

Šaltinis www.finmin.lt**Tiesioginės užsienio investicijos.**

Lietuvos pritraukiamuose investicijų srautuose dominuoja tiesioginės užsienio investicijos, o valstybės investicijos dažniausiai yra netiesioginės ir turi mažiau įtakos ekonomikos plėtrai. Joniškio rajonas nėra patrauklus nacionaliniams ir užsienio investuotojams, nes čia nėra didelės vartojimo rinkos, didelę pridėtinę vertę turinčio verslo ir tam tinkamų žmogiškųjų šteklių.

Joniškio rajone labai mažos materialinės investicijos – pagal materialinių investicijų lygį 1 gyventojui Joniškio rajonas lenkia tik Kelmės rajoną. Dominuoja lėšos, investuojamos į pastatus, statinius ir žemę, o darbo našumui didinti įtakos turėtų investavimas į įrenginių, mašinų modernizavimą.

2 lentelė. Tiesioginės užsienio investicijos

Rodiklis	Metai	Lietuvos Respublika	Šiaulių apskritis	Joniškio rajonas
Tiesioginės užsienio investicijos 1 gyventojui Lt	2009	9393	1341	50
	2008	10547	1241	121
	2007	8545	1019	95

Sudaryta remiantis Statistikos departamento duomenimis

Verklas ir pramonė

2008 m. sausio 1 d. duomenimis Joniškio rajono savivaldybėje buvo įregistruoti 843 ūkio subjektai, iš kurių 455 veikiantys. 2009 m. IV ketvirčio pradžioje registruotų ūkio subjektų skaičius jau sudarė 878. Statistikos departamento 2009 m. sausio 1 d. duomenimis, Joniškio rajono savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų* skaičius padidėjo 5 subjektais ir 2009 metų pradžioje jų buvo 455, o iš jų – mažų ir vidutinių įmonių – 294, kuriose vidutinis samdomų darbuotojų skaičius buvo 3972.

3 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal teisinės formas Joniškio rajono savivaldybėje**2009 m. sausio 1 d. duomenimis**

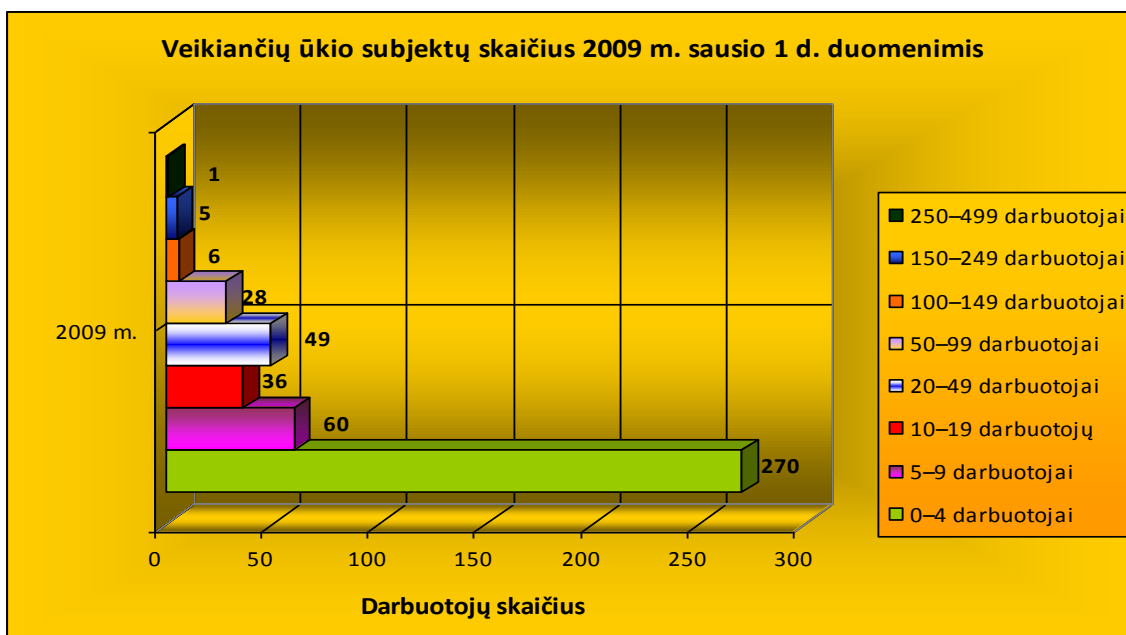
Ūkio subjekto teisinė forma	2007-01-01	2008-01-01	2009-01-01
Valstybės įmonė	1	1	1
Savivaldybės įmonė	2	2	1
Tikroji ūkinė bendrija	7	6	4
Uždaroji akcinė bendrovė	66	68	82
Akcinė bendrovė	2	2	2
Žemės ūkio bendrovė	17	16	18
Kredito unija	1	1	1

Viešoji įstaiga	8	8	8
Valstybės biudžetinė įstaiga	11	11	10
Visuomeninė organizacija	1	1	1
Asociacija	95	103	104
Savivaldybės biudžetinė įstaiga	34	34	34
Tradicinė religinė bendruomenė ar bendrija	0	1	1
Kooperatinė bendrovė	7	6	7
Šeimyna	0	1	1
Profesinė sąjunga	1	1	1
Individuali įmonė	189	188	179
Iš viso	442	450	455

Sudaryta remiantis Statistikos departamento duomenimis

Remiantis Statistikos departamento 2009 m. sausio 1 d. duomenimis, Joniškio rajono savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal darbuotojų skaičių pasiskirstė taip (4 lentelė):

4 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal darbuotojų skaičių 2009 m. sausio 1 d. duomenimis

Sudaryta remiantis Statistikos departamento duomenimis

Pagal ekonomines veiklos rūšis Joniškio rajono savivaldybėje dominuoja didmeninė ir mažmeninė prekyba, variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas, nekilnojamasis turtas, nuoma ir kita verslo veikla, švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla, apdirbamoji gamyba ir žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė.

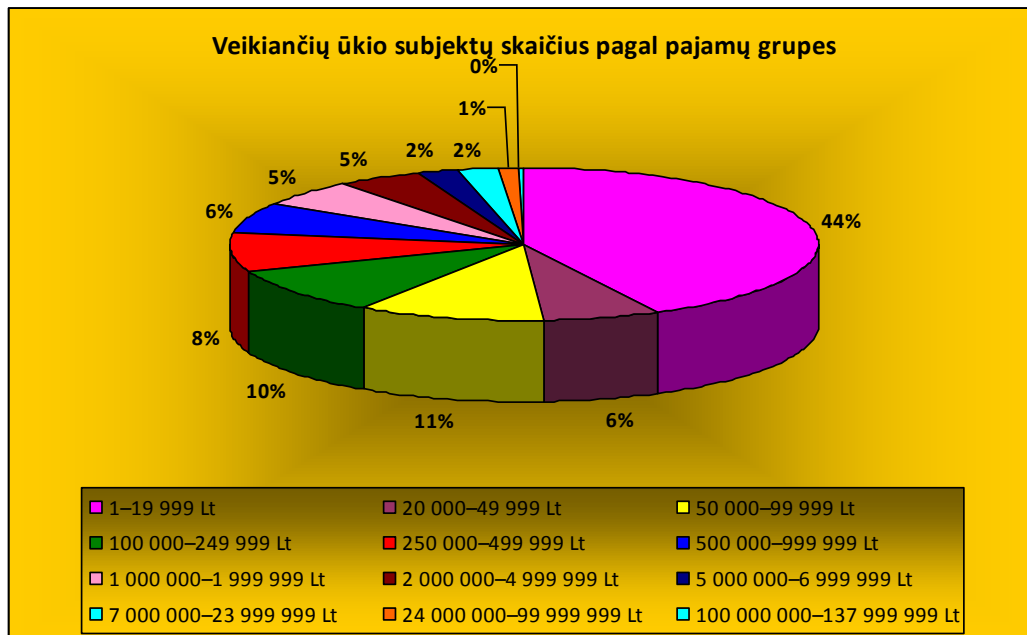
5 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal ekonominės veiklos rūšis 2009 m. sausio 1 d. duomenimis

Ekonominės veiklos rūšis (EVRK 2)	Subjektų skaičius
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	28
Kasyba ir karjerų eksploatavimas	2

Apdirbamoji gamyba	28
Elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymas	3
Statyba	15
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	140
Transportas ir saugojimas	15
Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	18
Informacija ir ryšiai	6
Finansinė ir draudimo veikla	3
Nekilnojamasis turtas, nuoma ir kita verslo veikla	64
Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	7
Švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla	45
Kita aptarnavimo veikla	81
Iš viso	455

Sudaryta remiantis Statistikos departamento duomenimis

**6 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal pajamų grupes
2009 m. sausio 1 d. duomenimis**

Sudaryta remiantis Statistikos departamento duomenimis

Joniškio rajonas pagal tiesiogines investicijas, tenkančias vienam gyventojui, Statistikos departamento paskutiniaisiais duomenimis (2008 m.), Šiaulių apskrityje užima paskutinę vietą. Prognozuojama, kad tiesioginės užsienio investicijų apimtys išliks mažos, nes regione daugiausia plėtojama gamyba, susijusi su žemės ūkio sektoriumi.

Joniškio rajonas taip pat yra ir žemės ūkio kraštas, kuriame susiformavusios žemdirbystės ir amatų tradicijos dėl derlingų dirvožemių ir santykinai didelių žemės ūkio paskirties žemės plotų. Žemė intensyviai naudojama žemės ūkio veiklai: deklaruota 94 proc. visų statistinių žemės ūkio naudmenų (Lietuvoje – 77 proc.), grūdiniai ir techniniai augalai sudaro 77,6 procento. Įmonės ar

ūkininkai, auginantys žemės ūkio produkciją, dažniausiai specializuojasi auginti grūdines kultūras, cukrinius runkelius ir rapsus, todėl Joniškio rajono savivaldybėje yra nemažai įmonių, užsiimančių grūdų ir trąšų prekyba, perdirbimu, saugojimu ir prekyba. Be to, šis kraštas taip pat gali pasigirti duonos, sūrio, mėsos gaminiais ir čia gaminamais miltiniais produktais.

Žemės ūkio produkcijos perdirbėjai:

UAB „Joniškio agrochemija“,

UAB „Grūdų centras“,

UAB „Laveksa“,

Kazio Aukščionio ūkis (augina pievagrybius),

UAB „Joniškio duona“,

ŽŪB „Delikatesas“,

Bariūnų žemės ūkio bendrovė,

UAB „Miltinuko receptas“.

Joniškio rajonas pasižymi maža vartotojų perkamąja galia ir didele konkurencija plataus vartojimo prekių ir paslaugų rinkoje. Verslo plėtrai trūksta lėšų, jaučiama verslininkų žinių stoka. Sunku pritraukti į įmones dirbti kvalifikuotus specialistus nesant galimybių geriems specialistams mokėti kvalifikaciją atitinkantį atlyginimą. Taip pat tam įtaką daro ir emigracija.

Nors Joniškio rajono savivaldybė teikia paramą smulkiam ir vidutiniam verslui, naujų įmonių įregistruojama nedaug. Jų skaičiaus mažėjimui įtaką daro mokesčių naštos didėjimas, žemas vartojimo lygis, biurokratiniai barjerai, reikalingų investicijų nebuvimas verslo pradžioje ir galimybių nebuvimas pasinaudoti bankų siūlomomis finansinėmis priemonėmis verslo sumanymams įgyvendinti

Transportas

Per Joniškio rajoną einantys tarptautinių kelių ir geležinkelių transporto koridoriai sudaro geras sąlygas tranzitiniam krovinių ir keleivių pervežimams vykdyti. Joniškio rajono savivaldybės susisiekimo kelių pagrindą sudaro per teritoriją praeinantis europinio transporto koridoriaus IA atšaka – *Via Hanseatica*, kuri leidžia patogiai susisiekti su Šiauliais, Taurage, Ryga, Kaliningrado sritimi, taip pat su IX B tarptautiniu transporto koridoriumi Klaipėda–Kaunas–Vilnius. Šio kelio reikšmė ir apkrovimas kasmet didėja. Vertinant kelių tankumą Joniškio rajone, galima teigti, kad rajonas turi gerai išplėtotą kelių sistemą – rajono gyvenvietės tolygiai sujungtos keliais. Tankus kelių tinklas leidžia iš dalies sumažinti skirtingų lygių gyvenviečių aptarnavimo netolygumus. Tačiau kelių būklė yra santykinai bloga. 85 proc. Joniškio rajono automobilių kelių sudaro žvyrkeliai. Iš viso bendras Joniškio rajono automobilių kelių ilgis – 837 km, iš jų 111 km su danga, 11 km su pagerinta danga, 715 km sudaro žvyrkeliai.

Pastaruoju metu Joniškio rajono savivaldybėje buvo sparčiai vykdomi kelių infrastruktūros būklės gerinimo ir modernizavimo darbai, todėl galima teigti, kad Joniškio rajono kelių ir miesto gatvių būklė yra patenkinama.

Per Joniškio rajono teritoriją ir per Joniškio miestą eina vienkelis 1520 mm pločio vėžės geležinkelis iš Šiaulių į Jelgavą. Geležinkelio transportas papildo rajono automobilių transportą ir kartu sprendžia problemą, kaip geriau patenkinti pramonės, ūkio ir gyventojų susisiekimo poreikius.

Turizmas

Joniškio rajonas geografiškai priskiriamas Šiaurės vidurio Lietuvos regionui, kuriame gausu turizmui tinkamų kultūros paveldo objektų, bet lyginant su aplinkiniais rajonais ne itin išsiskiria rekreacijai ir turizmui tinkamasis gamtos ištekliais. Lietuvos turizmo sistemoje Joniškio rajoną galima apibūdinti kaip tranzitinį rajoną, todėl turizmo paslaugos Joniškio rajone yra negausios ir fragmentiškos, netolygiai išsidėsčiusios rajono teritorijoje. Visiškai neaplėtotos kaimo turizmo

paslaugos. Joniškio rajono teritorijoje įregistruota tik viena kaimo turizmo sodyba.

Pagrindinis Joniškio rajono turizmo traukos objektas – Žagarės regioninis parkas, kuris gali pasigirti ne tik archeologijos, gamtos paminklais, draustiniais ir unikaliu kraštovaizdžiu, bet ir turtingu architektūriniu paveldu: Žagarės senamiesčiu (XVI a.–XX a. pradžia), Žagarės dvaro sodyba (XIX a.), didžiausiu Lietuvoje peizažiniu parku, Žagarės senąja bažnyčia (XVI a.), Žagarės Šv. Petro ir Povilo bažnyčia (XVII a.).

Joniškio rajone veikia trys muziejai: Joniškio istorijos ir kultūros muziejus, tautosakininko M. Slančiausko sodyba – muziejus, dailininkės M. Katiliūtės sodyba – muziejus. Išlikę 6 dvarai ar dvarų fragmentai: Žagarės dvaras, Jurdaičių dvaras, Jakiškių dvaras, Daunoravos dvaras, Medvilionių dvaras, Paaudrovės dvaras. Lankytini architektūros paminklai – Joniškio bažnyčia, Skaistgirio bažnyčia, sinagogų kompleksas Joniškyje, Juodeikių, Žukančių, Gasčiūnų, Rudiškių bažnyčios, XV–XX a. koplyčios. Prie lankytinų Joniškio rajono vietų priskiriama ir Saulės mūšio įamžinimo vieta Jauniūnų k.

Joniškyje veikia Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras, įkurtas 2005 metais. Svarbiausi veiksniai, stabdantys turizmo paslaugų plėtrą Joniškio rajone – tinkamos turizmo informacijos trūkumas ir maža šios informacijos sklaida, maža turizmo paslaugų pasiūla (kaimo turizmo paslaugos, gido paslaugos, ekskursijų organizavimo paslaugos ir pan.), prasta daugelio kultūros paveldo objektų fizinė būklė

Socialiniai veiksniai

Demografinė padėtis

2008 m. duomenimis Joniškio rajone gyveno 30123 gyventojai, tai sudaro 0,9 proc. Lietuvos gyventojų. Bendros demografinės tendencijos Joniškio rajone yra panašios į visos Lietuvos demografinės padėties tendencijas, t. y. nuolat mažėjantis gyventojų skaičius. Tokių gyventojų skaičiaus mažėjimą lemia tiek natūralios gyventojų kaitos dinamika, tiek neigiamas migracijos saldo.

7 lentelė. Natūralus gyventojų prieaugis / sumažėjimas Joniškio rajone 2005–2008 (III ketv.)

Metai	Natūralus gyventojų prieaugis/sumažėjimas
2007	-224
2008	-158
2009	-152

Duomenų šaltinis Joniškio rajono savivaldybės administracija, 2009 m.

8 lentelė. Gyventojų migracija 2005–2008 m. Joniškio rajone

Metai	Atvyko	Išvyko	Migracijos saldo
2005	587	896	-309
2006	620	855	-235
2007	738	861	-123
2008	648	886	-238

Duomenų šaltinis Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2009 m.

53 proc. rajono gyventojų sudaro moterys. Joniškio mieste gyvena 43 proc. rajono gyventojų. Nuolatinis gyventojų skaičiaus mažėjimas daro neigiamą įtaką Joniškio rajono socialinei ir ekonominei raidai.

Nedarbo lygis

Nepaisant spartėjančių Lietuvos ekonomikos augimo tempų, nedarbo lygis Joniškio rajone išlieka vienas didžiausių šalyje. Nedarbo lygis Joniškio rajone 2009 m. (I pusm.) buvo 9,2 proc.

2009 m. liepos 1 d. duomenimis Joniškio rajone buvo 1696 registruoti bedarbiai, iš jų 46 proc. sudarė moterys, 54 proc. kaimo gyventojai. Daugėja bedarbių darbingo 26–44 m. amžiaus grupėje. 2009 m. šio amžiaus grupės bedarbių skaičius sudarė 40 proc. visų registruotų bedarbių. Ypač padidėjo bedarbių, vyresnių nei 55 m. amžiaus grupėje. Didžiausią bedarbių dalį (apie 47 proc.) sudaro asmenys, neturintys kvalifikacijos, apie 4 proc. sudaro asmenys su aukštuoju išsilavinimu. Pastaraisiais metais paklausiausios specialybės Joniškio rajone: finansininkai, pedagogai, įstaigų administratoriai, inžinieriai ir techninių mokslų specialistai, pardavėjai, vairuotojai, statybininkai, traktorininkai, suvirintojai.

Prognozuojamas nedarbo lygis 2010 m. – 11 proc.

Socialinė parama ir socialinės paslaugos

Nuo 2006 m. liepos 1 d. įsigaliojo naujas Socialinių paslaugų įstatymas, kuris laikomas vienu visuomeniškiausiu įstatymu, padėsiančiu labiausiai pažeidžiamoms visuomenės grupėms – seneliams, žmonėms su negalia, be tėvų globos likusiems vaikams, socialinės rizikos šeimoms. Įsigaliojus šiam įstatymui, savivaldybės pagal savo gyventojų poreikį gauna dotacijų tikslinei globai.

Siekiant padidinti gimstamumo lygį, Seimas priėmė Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimo įstatymą. Naujose šio įstatymo nuostatose numatyta, kad motinystės (tėvystės) pašalpa vaiko priežiūros atostogų laikotarpiu mokama, kol vaikui sukaks 2 metai; pašalpos dydis iki 1 metų yra 100 procentų pašalpos gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio, o iki 2 metų – 85 procentai. Motinystės (tėvystės) pašalpa būtų padidinta atsižvelgiant į vienu metu gimusių vaikų skaičių. Įteisinta svarbi nuostata norintiems auginti vaiką ir dirbti ne visą darbo laiką. Tokiu atveju apdraustajam, gaunančiam atlyginimą, kuris mažesnis už motinystės (tėvystės) pašalpą, mokama pašalpos dalis – skirtumas tarp pašalpos ir pajamų.

2006 m. birželio 13 d. patvirtintas Socialinės paramos mokiniam įstatymas, kuriame numatoma teikti mokiniam iš mažas pajamas gaunančių šeimų nemokamą maitinimą ir aprūpinti mokinio reikmenimis. Socialinė parama mokiniam finansuojama iš valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams, savivaldybių biudžetų lėšų ir įstatymų nustatyta tvarka gautų kitų lėšų.

Vadovaujantis 2007 m. birželio 5 d. Seimo priimtu Išmokų vaikams įstatymo 22 straipsnio pakeitimo įstatymu, nuo 2008 m. sausio 1 d. išmoka vaikui mokama visiems vaikams iki 18 metų ir vyresniems, besimokantiems dieninėse bendrojo lavinimo mokyklose. Siekiant užtikrinti vyresnio amžiaus žmonių apsaugą senatvėje, nuo 2007 m. liepos 1 d. padidinta valstybinė socialinio draudimo pensija. Bazinė pensija negali būti mažesnė už 110 procentų minimalaus gyvenimo lygio. Nuo 2008 m. rugpjūčio 1 d. bazinė pensija yra 360 Lt. Nuo 2008 m. rugpjūčio 1 d. draudžiamosios pajamos didinamos 74 litais ir sudarys 1488 litus. Paskutinį kartą draudžiamosios pajamos buvo didintos 58 litais. Nuo 2008 m. sausio 1 d. Vyriausybė nutarė padidinti valstybės remiamas pajamas (VRP) 65 litais iki 350 litų. Taip bus sumažinta pajamų diferenciacija tarp atskirų gyventojų grupių, sušvelninta vartojimo prekių ir paslaugų kainų augimo įtaka dėl objektyvių priežasčių nepakankamas pajamas gaunantiems gyventojams (vaikus auginančioms šeimoms, senatvės pensijos amžiaus sulaukusiems asmenims ir kt.) ir padidintas jų mokumas. Teisę gauti nemokamą maitinimą įgis mokiniai iš nepasiturinčių šeimų, kuriose pajamos vienam šeimos nariui mažesnės negu 525 Lt (dabar – 427,5 Lt). Socialinė pašalpa vienam asmeniui, negaunančiam kitų pajamų, būtų 315 Lt per mėnesį (dabar – 256,5 Lt). Valstybės remiamų pajamų didinimas yra viena iš pagrindinių priemonių, kuri tiesiogiai nukreipta į šeimas, patekusias į skurdą ir socialinę atskirtį. 2007 m. sausio 1 d. padidėjo minimalus gyvenimo lygis (MGL) nuo 125 Lt iki 130 Lt. Dėl to padidėjo išmokos, kurioms apskaičiuoti naudojamas MGL dydis. Vyriausybė nutarė padidinti

bazinę mėnesinę algą ir bazinį valandinį atlygį darbuotojams, biudžetinėse įstaigose dirbantiems pagal darbo sutartis. Nuo 2008 sausio 1 d. bazinė mėnesinė alga (BMA) ir bazinis valandinis atlygis (BVA) didinami tuo pačiu procentu, koku Seimo sprendimu didinamas pareiginės algos bazinis dydis, taikomas valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginėms algoms apskaičiuoti.

Joniškio rajone pagrindinė socialinių paslaugų organizatorė yra Joniškio rajono savivaldybė, o socialines paslaugas teikia biudžetinės ir viešosios įstaigos, t. y. stacionarios ir nestacionarios socialinės globos įstaigos, švietimo, sveikatos priežiūros įstaigos. Rinkos ekonomikos sąlygos išryškino žmonių grupes, kurioms socialinės paslaugos tapo ypač svarbios. Tai socialinės rizikos vaikai ir jų šeimos, vaikai su negalia ir jų šeimos, likę be tėvų globos vaikai, suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos, senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos, socialinės rizikos suaugę asmenys ir jų šeimos.

2009 m. liepos 1 d. duomenimis Joniškio rajone socialinę paramą gavo 3948 asmenys, t. y. 39 proc. daugiau nei 2008 m.

2009 m. rugsėjo 1 d. duomenimis Joniškio rajone buvo 202 socialinės rizikos šeimos, jose augo 483 vaikai. Su socialinės rizikos šeimomis dirba 10 socialinių darbuotojų, VšĮ Joniškio socialinių paslaugų ir užimtumo centras, VšĮ Joniškio socialinių paslaugų ir užimtumo centro padalinys Krizių centras – nakvynės namai, Žagarės socialinių paslaugų centras, Žagarės vaikų lopšelis - darželis „Vyšniukas“.

Joniškio rajone skiriamas nemažas dėmesys neįgalių žmonių socialinei integracijai. Joniškio „Saulės“ pagrindinės mokyklos Dienos užimtumo centrą lanko 30 sutrikusio intelekto vaikų, jaunuolių ir neįgaliųjų, vyresnių kaip 21 metai, Joniškio vaikų lopšelyje - darželyje „Ažuoliukas“ veikia ikimokyklinio ugdymo ir dienos socialinės globos paslaugas neįgaliems vaikams teikianti grupė, kurią šiuo metu lanko 8 vaikai. Dienos užimtumo paslaugos neįgaliems asmenims teikiamos VšĮ Joniškio socialinių paslaugų ir užimtumo centre ir Žagarės socialinių paslaugų centre.

Ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos pensinio amžiaus žmonėms teikiamos Joniškio Švč. Mergelės Marijos parapijos senelių globos namuose „Santara“ ir Žagarės socialinių paslaugų centre.

Plėtojant naujas socialines paslaugas Joniškio rajone 2008 m. buvo parengtas ir pradėtas vykdyti projektas „Joniškio krizių centro – nakvynės namų įkūrimas prie VšĮ Joniškio socialinių paslaugų ir užimtumo centro“. 2009 m. kovo 5 d. pradėjo veikti Krizių centras – nakvynės namai, kuriuose laikinai apgyvendinami socialinės rizikos asmenys, neturintys nuolatinės gyvenamosios vietos, ją praradę, grįžę iš pataisos namų, kitais atvejais asmenys, kurie prarado būstą arba dėl smurto, kitokios prievartos, laikinai pasitraukė iš nuolatinės gyvenamosios vietos. Kita Krizių centro – nakvynės namų funkcija – vykdyti socialinio darbo veiklą, susijusią su pagalba krizės ištiktoms šeimoms.

Sveikatos apsauga

Sveikatos apsaugos kryptingas tobulinimas turi gyvybinę reikšmę tiek gyventojams, tiek ir pačiai sistemai. Tikslas – užtikrinti efektyvų ligų prevencijos ir kontrolės sistemos funkcionavimą, sveikatos ugdymą ir informacijos sistemų plėtrą, skatinant profesinį tobulėjimą, įgyvendinti visuomenės sveikatos sistemos reformą, atitinkančią ES teisės reikalavimus. Joniškio rajono gyventojų mirties priežasčių struktūra yra panaši kaip ir visoje Lietuvoje. Daugiausia žmonių miršta nuo kraujotakos sistemos ligų, piktybinių navikų, kvėpavimo sistemos ligų. Joniškio rajone pirminės sveikatos priežiūros paslaugas teikia VšĮ Joniškio pirminės sveikatos priežiūros centras, 19 medicinos punktų, 4 ambulatorijos, 2 privačios asmens sveikatos priežiūros įstaigos. Įstaigų tinklas yra pakankamas ir racionalus gyventojų tankio prasme. Tačiau kartu ryškėja ir neigiamos pasekmės – sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių darbuotojų trūkumas. Antro lygio stacionarias gydymo paslaugas teikia VšĮ Joniškio ligoninė. Specializuotas sveikatos priežiūros paslaugas Joniškio rajone teikia Joniškio psichikos sveikatos centras, Joniškio rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stotis. Siekiant užtikrinti tinkamą visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybės

teritorijoje, įsteigtas Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Įgyvendinant sveikatinimo veiklos priemones, ligoninei nupirktas tomografas. Iš savivaldybės biudžeto 2008 m. sumokėta 141,9 tūkst. Lt, o 2009 m. 179,1 tūkst. Lt. Didelis dėmesys skiriamas gydytojams odontologams ir šeimos gydytojams pritraukti dirbti Joniškio rajone: 2008 m. tam skirta 57,5 tūkst. Lt, o 2009 m. 70,0 tūkst. Lt. Šiomet baigta VŠĮ Joniškio ligoninės Skubios pagalbos-priėmimo skyriaus, chirurgijos ir operacinio bloko rekonstrukcija. 2009 m. Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras parengė ir vykdo 2 sveikatinimo projektus: „Tautos vertybė – sveiki vaikai“ ir „Sveika gyveniena – sveika senatvė“, taip pat parengtos ir vykdomos 2 programos: „Vaikų ir jaunimo sveikos gyvenimos programa“ ir „Lėtinių neinfekcinių ligų profilaktikos programa“, aktyviai dalyvaujama programose dėl kovos su narkomanija, AIDS ir kitomis užkrečiamomis ligomis. Visuomenės sveikatos priežiūra perorientuojama gyventojų sveikatos stebėjimo, duomenų analizės, ekspertizės kryptimi, prevencinė veikla vykdoma programiniu principu. Pagrindiniai sveikatinimo veiklos uždaviniai yra: sveikatos informacijos ir žinių plėtojimas, greitas reagavimas į grėsmę visuomenės sveikatai, sveikatą lemiančių faktorių nustatymas ir valdymas. Tai leis sukurti visuotinį, visapusišką sveikatos potencialą, suformuojant sveikos gyvenimos ir elgsenos pasirinkimo nuostatas visuomenėje ir apsaugant gyventojų sveikatą nuo nepalankių aplinkos veiksnių poveikio, mažinant įvairių ligų atsiradimą.

Nusikalstamumas

2008 m. Joniškio rajone užregistruota 388 nusikalstamos veikos atvejai, t. y. 4 proc. daugiau negu 2007 m. Per I 2009 m. pusmetį užregistruota 210 nusikalstamų veikų. Padaugėjo sunkių nusikaltimų. 2008 m. buvo įvykdyti 7 sunkūs nusikaltimai, t. y. 2 kartus mažiau nei 2007. Per 2009 m. I pusmetį jau įvykdyta 10 sunkių nusikaltimų. Sumažėjo išaiškintų nusikalstamų veikų – 2008 m. ištirta 60,8 proc. (2006 m. – 67,2 proc., 2007 m. 67,6 proc.), 2009 I pusm. – 58,1 proc. Palyginti nedidelis nusikaltimų, susijusių su narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimu ir apyvarta, skaičius. 2007 m. šie nusikaltimai sudarė 1,8 proc. nuo visų užregistruotų nusikalstamų veikų, 2007 m. – 1,3 proc., 2008 m. I pusmetį – 1,4 proc.

Per 2008 m. rajone užregistruotas 231 eismo įvykis (juose žuvo 7 žmonės), 2007 m. – 436 eismo įvykiai (žuvo 8 žmonės). Per 2009 m. I pusmetį užregistruota 70 eismo įvykių, kurių metu žuvo 1 žmogus. Eismo įvykių priežastys – neblaivūs vairuotojai, leistino ir saugaus greičio viršijimas, važiavimo sąlygų, kelio būklės neįvertinimas.

Vykdomos nusikalstamumo prevencijos priemonės ir programos: 2008 m.: „Nelegalus alkoholis“, „Teistų asmenų priežiūra 2008“, „Aguona“, „Jaunimas“. 2009 m.: „Teistų asmenų priežiūra 2009“, „Aguona“, „Nelegalus alkoholis“, „Jaunimas“, „Saugią aplinką kurkime kartu“, „Dėl priemonių nusikalstamų veikų prevencijai ir atskleidimui vykdymo“.

Galima teigti, kad Joniškio rajone nusikalstamumo lygis nėra aukštas. Tai lemia, kad rajone yra sąlyginai mažiau urbanizuotų ir tankiai apgyvendintų vietovių, kurios sudaro prielaidas nusikalstamumo reiškiniams plisti. Būtina efektyviai spręsti rajono saugaus eismo problemas.

Švietimas

2005 m. gegužės 19 d. Joniškio rajono savivaldybės taryba patvirtino Joniškio rajono savivaldybės mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 metų bendrąjį planą (sprendimas Nr. T-102) 2008 m. vasario 28 d. šis planas buvo papildytas (sprendimas Nr. T-38). Planas apima ir mokyklų reorganizavimo, vidaus struktūros pertvarkymo programą. Įgyvendinus šį planą, bendrąjį lavinimą rajone teiks dvi gimnazijos, Jaunimo ir suaugusiųjų mokykla, 12 pagrindinių mokyklų, kurių dalis, atsižvelgiant į būsimą mokinių skaičių mokykloje, gali tapti didesnių mokyklų skyriais.

Šiuo metu rajone bendrąjį lavinimą teikia 3 gimnazijos, viena vidurinė mokykla, 10 pagrindinių, Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla. Visiems mokiniams sudarytos sąlygos mokytis vienoje pamainoje.

Savivaldybėje yra 5 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, dar ikimokyklinis ugdymas vykdomas

keturių mokyklų skyriuose. Veikia Sporto ir Meno (su filialu Žagarėje) mokyklos, Švietimo centras su Pedagogine psichologine tarnyba.

Mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose kasmet mažėja vidutiniškai 6 procentais, 2009–2010 m. m., lyginant su 2008–2009 m. m., mokinių sumažėjo 5,7 proc.

**9 lentelė. Bendrojo lavinimo mokinių skaičiaus kaita
2008–2009 m. m ir 2009–2010 m. m.**

Rodiklis	2008–2009 m. m.	2009–2010 m. m.
Ugdytinių skaičius, iš jų mokėsi pagal:	5039	4757
priešmokyklinio ugdymo programas	235	233
pradinio ugdymo programos	1190	1150
pagrindinio ugdymo programas	2497	2315
vidurinio ugdymo programos	536	570
ikimokyklinio ugdymo programas	552	502
neformaliojo ugdymo įstaigose	771: 436 meno; 335 sporto mokyklose	697: 420 meno; 277 sporto mokyklose
bendrojo lavinimo mokyklų neformaliojo ugdymo grupėse (apytiksliai)	2950	2560

Duomenų šaltinis Joniškio rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius

2009–2010 m. m. rajono bendrojo lavinimo mokyklose dirba 508 pedagogai, iš jų – 410 bendrojo lavinimo mokyklose, 13 – sporto mokykloje, 33 meno mokykloje, 52 ikimokyklinėse įstaigose (skyriuose). 95 procentai bendrąjį lavinimą teikiančių pedagogų turi aukštąjį išsilavinimą, atestavęsi yra 88 proc. mokytojų, iš jų 55 proc. turi vyresniojo mokytojo ir 25 proc. mokytojo metodininko kvalifikacines kategorijas. 74 procentai mokytojų turi 15 ir daugiau metų darbo stažą, iš jų 7 procentai yra pensinio amžiaus.

Švietimo įstaigoms vadovauja 45 vadovai (22 direktoriai ir 23 pavaduotojai). Iš jų 20 turi III vadybinę kategoriją ir 14 – II vadybinę kategoriją.

Nuo 2000 metų, pradėjus įgyvendinti Geltonųjų autobusiukų programą, Joniškio rajono savivaldybė gavo 9 mokyklinius autobusus. Įgyvendinant mokyklų tinklo pertvarkos planą, uždarant ir reorganizuojant mokyklas, tai padeda išs্পesti mokinių pavėžėjimo problemą.

Devynios bendrojo lavinimo mokyklos dalyvauja Mokyklų tobulinimo programoje (MTP), kuri yra viena iš septynių nacionalinių švietimo programų, kurios bus įgyvendinamos naudojant ES struktūrinių fondų paramą. Ji yra skirta bendrajam lavinimui. MTP plus tikslas – užtikrinti visuomenės poreikius atitinkančią bendrojo ugdymo kokybę diegiant inovacijas ir stiprinant švietimo sistemos pajėgumus. 2009 metais projekte dalyvaujančios savivaldybės mokyklos gavo baldų ir mokyklinės įrangos už 245 tūkstančius litų, 2010 metais planuojama gauti už 264 tūkstančius litų.

Kultūra

Joniškio rajone 2009 m. veikė Joniškio kultūros centras (3 filialai, 7 bendruomenės salės), Žagarės kultūros centras (2 bendruomenės salės), J. Avyžiaus viešoji biblioteka (23 filialai), Istorijos ir kultūros muziejus (1 filialas). Rajono kultūros įstaigose veikė 61 meno kolektyvas, kuriuos lankė apie 500 rajono gyventojų. Žymiausi meno kolektyvai: vaikų ir jaunimo teatras „Bendraamžiai“, tautinių šokių kolektyvas „Jievaras“, jaunimo šokių kolektyvas, Joniškio

suaugusiųjų teatras „Žiburys“, pučiamųjų orkestras ir šokių grupė. Rajone dirba daugiau kaip 100 kultūros darbuotojų. Rajone dirba ir kuria 50 liaudies menininkų. Kasmet organizuojami tradiciniai rajono kultūros renginiai: Sausio 13-osios minėjimas, Respublikinė tautodailininkų tapybos darbų paroda Adomo Varno premijai laimėti, Vasario 16-osios minėjimas, Joniškio ir Žagarės miestų dienos šventės, seniūnijų šventės. Tradiciniais renginiais tapo Joniškio rajono meno šventė ir Žagarės vyšnių festivalis.

Pastatų, kuriuose įsikūrusios svarbiausios Joniškio kultūros įstaigos, būklė prasta, nepakanka patalpų, kai kurios patalpos nepritaikytos tiesioginėms kultūros įstaigų funkcijoms vykdyti. Šiuo metu Valstybės investicijų programos lėšomis vykdoma Joniškio kultūros centro rekonstrukcija. Parengti J. Avyžiaus bibliotekos rekonstrukcijos ir Joniškio kultūros ir istorijos muziejaus pastato rekonstrukcijos investiciniai projektai. Labai sunki kultūros įstaigų padėtis kaimiškose rajono vietovėse. Daugelis pastatų, kuriuose įsikūrusios kultūros įstaigos, yra avarinės būklės, kai kur nėra šildymo sistemos, trūksta būtinų darbo priemonių.

Kad būtų visapusiškai patenkinti Joniškio rajono gyventojų kultūriniai poreikiai, būtina gerinti kultūros įstaigų materialinę bazę, pritraukti kvalifikuotų kultūros specialistų, gerinti kultūros darbuotojų darbo sąlygas.

Sportas

Joniškio rajone veikia 21 sporto klubas. Juose, 2009 metų duomenimis, sportavo 856 rajono gyventojai. Veikia Sporto mokykla, kurią lanko daugiau kaip 300 moksleivių. Be to, mokiniai turi galimybę lankyti sporto būelius savo mokymo įstaigose. Per metus surengtos 182 varžybos, jose dalyvavo 2880 dalyvių, suorganizuoti 36 sporto renginiai, kuriuose dalyvavo 1330 dalyvių. Joniškio rajone aktyviai sportuoja apie 5 proc. gyventojų.

Skatinant Joniškio rajono gyventojų sportinį aktyvumą, sveikos gyvensenos ir judėjimo propagavimą, organizuojami tradiciniai sporto renginiai ir varžybos. Kasmet vyksta Joniškio rajono šeimų sporto žaidynės, seniūnijų sporto šventės, neįgalių žmonių sporto šventė, krepšinio, futbolo, stalo teniso taurių varžybos. Rajone propaguojama apie 15 sporto šakų.

Joniškio rajoną Nacionalinėje krepšinio lygoje reprezentuoja „Joniškio Delikatesas“. Įvairiose Lietuvos ir tarptautinėse varžybose ir turnyruose dalyvauja graikų–romėnų, stalo teniso, kultūrizmo ir kt. sporto šakų atstovai.

Joniškiečių aktyvumą sporto ir kūno kultūros srityje riboja silpnai išplėtotą infrastruktūrą sportuojantiems: iki kritinės ribos susidėvėję sporto aikštynai mokyklose. Joniškio mieste nėra baseino, labai trūksta sportinių žaidimų salių mokymo įstaigose, įvairių treniruočių salių sporto klubams, susidėvėjęs turimas sporto inventorių.

Joniškio rajono savivaldybė remia Joniškio rajone registruotų sporto klubų veiklą, sportininkus, atstovaujančius rajonui įvairiose varžybose, skiria finansavimą Joniškio sporto mokyklos veiklai užtikrinti, įvairiems sporto renginiams organizuoti.

Planuojama Joniškioje statyti Sporto ir laisvalaikio kompleksą, kuriame būtų įrengtas baseinas, universali sporto salė, įvairių sporto šakų treniruočių salės, konferencijų salė, žiūrovų tribūnos ir visos reikalingos pagalbinės patalpos. Komplexo vertė apie 25,6 mln. Lt. Lėšų komplekso statybai planuojama gauti pagal Valstybės investicijų programą.

Aplinkos apsauga

Joniškio rajone 43 gyvenvietės turi centralizuotą vandentiekį, tačiau centralizuotas nuotekų surinkimo sistemas ir nuotekų valymo įrenginius turi tik 13 gyvenviečių. Taigi tik trečdalis miestų ir kaimų, turinčių centralizuotą vandens tiekimo sistemą, turi ir centralizuotą nuotekų surinkimo sistemą. Prie centralizuotos vandentiekio sistemos yra prisijungę apie 40 proc. Joniškio rajono gyventojų.

Visose Joniškio rajono gyvenvietėse, išskyrus Joniškio miestą, Žagarę, Kriukus, Rudiškius, yra viršijama geriamojo vandens geležies koncentracija. Higienos normas atitinkančiu vandeniu

aprūpinama apie 30 proc. vartotojų, kuriems vanduo teikiamas centralizuotai iš UAB „Joniškio vandenys“ eksploatuojamų sistemų. Blogai geriamojo vandens kokybei įtaką turi ne tik vandens gerinimo įrenginių stoka, bet ir pasenusi vandentiekio infrastruktūros įranga. Centralizuota nuotekų surinkimo sistema naudojasi 35 proc. Joniškio rajono gyventojų. Nemaža dalis gyventojų nevalytas nuotekas išleidžia į aplinką. Siekiant įgyvendinti ES reikalavimus, rajone turėtų būti statomi nauji ir rekonstruojami seni valymo įrenginiai, kad būtų išvaloma iki 80 proc. užteršto vandens nuotekų. Šiuo metu baigiami įgyvendinti Ventos–Lielupės investicinės programos „Joniškio nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija“ ir „Vandentiekio ir buitinių tinklų plėtra Joniškyje, I eilė“ rangos darbai. Pradėtos įgyvendinti priemonės „Vandens gerinimo įrenginių rekonstrukcija“ ir „Joniškio miesto vandentiekio ir nuotekų magistralinio tinklo rekonstrukcija“. 2007–2013 m. programoje numatoma įgyvendinti Žagarės valymo įrenginių rekonstrukcijos ir tinklų plėtros darbus, vykdyti Joniškio miesto vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtrą.

Tvarkoma ir kontroliuojama įmonių taršos apskaita. Įmonėms, kurios teršia aplinką, yra nustatomi teršalų limitai. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus turi 36 Joniškio rajono įmonės.

Šiuo metu Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje atliekų surinkimo ir tvarkymo paslauga vykdo UAB Joniškio komunalinis ūkis ir AB „Specializuotas transportas“. Rajone įrengti 4 atliekų priėmimo punktai ir 22 konteinerių aikštelės. Joniškio rajone surinktos atliekos yra vežamos į Aukštrakių sąvartyną. Aktuali rajono problema – atliekų rūšiavimas. Nors ir pastatyti antrinių žaliavų konteineriai stiklui, plastikui, popieriui, tačiau trūksta konteinerių pirminiam atliekų rūšiavimui. Atliekų turėtojai nėra materialiai suinteresuoti rūšiuoti atliekas.

Vidinės aplinkos analizė

Teisinė bazė

Joniškio rajono savivaldybės veikla vykdoma remiantis Europos vietos savivaldos chartija, Lietuvos Respublikos įstatymais: Vietos savivaldos įstatymu, Viešojo administravimo įstatymu, Valstybės tarnybos įstatymu ir Joniškio rajono savivaldybės dokumentais: Joniškio rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Joniškio rajono savivaldybės administracijos nuostatais, kitais savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

Organizacinė struktūra

Vietos savivalda – valstybės teritorijos administracinio vieneto – savivaldybės teisė laisvai ir savarankiškai tvarkytis pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus per administracinio vieneto nuolatinių gyventojų tiesiogiai išrinktų atstovų savivaldybės tarybą ir jos sudarytą vykdomąją ir kitas institucijas.

Joniškio rajono savivaldybės instituciją sudaro atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba ir vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius, turinčios vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas. Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teises ir savo funkcijų įgyvendinimą bendruomenės interesais.

Savivaldybės kontrolės ir audito institucija – savivaldybės kontrolierius, prižiūrintis ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas savivaldybės turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas.

Savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės administracijos direktorius, kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal su savivaldybėmis sudarytas sutartis kiti fiziniai ir juridiniai asmenys, kurie parenkami viešai.

Joniškio rajono savivaldybės tarybą sudaro 25 tarybos nariai. Jie atstovauja 8 politinėms partijoms: Lietuvos socialdemokratų partijai (6), Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungai (4), Partijai „Tvarka ir teisingumas“ (liberalams demokratams) (5), Lietuvos centro partijai (1), Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžiui (3), Naujajai sąjungai (socialliberalams) (2), Tėvynės sąjungai (2), Darbo partijai (2).

Iš savivaldybės narių sudaryti tarybos komitetai, kurių pagrindinės funkcijos yra preliminarus klausimų nagrinėjimas ir teikimas Joniškio rajono savivaldybės tarybai, merui svarstyti, kontroliuoti, kaip laikomasi įstatymų ir kaip vykdomi Joniškio rajono savivaldybės tarybos sprendimai, mero potvarkiai. Sudaryti 5 tarybos komitetai: Ekonomikos ir finansų, Rajono plėtros ir aplinkosaugos, Socialinių ir sveikatos reikalų, Švietimo, kultūros, sporto, Kontrolės.

Joniškio rajono savivaldybės administraciją sudaro struktūriniai, struktūriniai teritoriniai padaliniai – seniūnijos (filialai) ir į struktūrinius padalinius neįeinantys viešojo administravimo valstybės tarnautojai. Savivaldybės administracijos struktūrą, jos veiklos nuostatus ir darbo užmokesčio fondą, didžiausią leistiną valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš savivaldybės biudžeto, skaičių mero teikimu tvirtina arba keičia Joniškio rajono savivaldybės taryba, o pareigybes tvirtina Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktorius.

Žmogiškieji ištekliai.

Joniškio rajono savivaldybėje dirba 196 darbuotojai, iš jų 78 valstybės tarnautojai, 118 darbuotojų dirba pagal darbo sutartis. Patvirtintos 2 politikų pareigybės – meras ir mero pavaduotojas. 119 darbuotojų turi aukštąjį išsilavinimą, 52 – aukštesnįjį, 25 vidurinį. Vidutinis darbuotojų amžius – 45,2 metai, valstybės tarnautojų – 40,3 metai.

Įgyvendinant valstybės tarnautojų mokymo planą organizuojami mokymai šiomis temomis: įvadinis mokymas; vadybos įgūdžiai (vadovams); strategija ir politika; Europos Sąjungos klausimai; bendravimas ir komunikacija; aktualios viešojo administravimo problemos; užsienio kalbos įgūdžiai; kompiuterinis raštingumas ir kt.

2009 m. pateikta paraiška gauti ES paramą pagal priemonę „Joniškio rajono savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, mokymai, skirti ugdyti jų administracinius gebėjimus“.

Siekiant užtikrinti kokybišką ir efektyvą administracijos darbuotojų darbą, planuojama diegti darbuotojų kompetencijos vertinimo ir kvalifikacijos kėlimo rezultatų vertinimo sistemas, kuriomis bus nustatoma darbuotojų turima kompetencija ir įgūdžiai, nustatomos probleminės darbo vietos.

Planavimo sistema

Joniškio rajono plėtra planuojama rengiant du svarbius dokumentus – Joniškio rajono savivaldybės 2008–2013 metų plėtros planą ir Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą

Joniškio rajono savivaldybės 2008–2013 metų plėtros planas, patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2007 m. gruodžio 20 d. sprendimu Nr. T-248, yra svarbiausias strateginio planavimo dokumentas Joniškio rajono savivaldybėje. Rengiant šį planą fiksuojama rajono socialinė ir ekonominė būklė, numatomos plėtros tendencijos.

Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2008 m. balandžio 10 d. sprendimu Nr. T-61 patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas. Šis dokumentas atspindi pagrindinius teritorijų naudojimo prioritetus. Joniškio rajono bendrojo plano sprendiniai apima urbanistinę, susisiekimo, gamtos, nekilnojamo kultūros paveldo, žemės naudojimo, socialinės aplinkos ir inžinerinių tinklų dalis.

2008 m. balandžio 10 d. Joniškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-59 patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės 2008–2010 metų veiklos planas.

2008 m. rugpjūčio 28 d. Joniškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-161 patvirtintas

Joniškio rajono savivaldybės strateginio planavimo tvarkos aprašas, kuris reglamentuoja Joniškio rajono savivaldybės trijų metų strateginio plano rengimą, svarstymą, tvirtinimą, įgyvendinimo stebėseną ir koregavimą.

2009 m. vasario 19 d. Joniškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-20 patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės 2009–2011 metų strateginis veiklos planas, kurį sudaro 11 programų.

Pagal Joniškio rajono savivaldybės trijų metų strateginio veiklos plano programas sudaromas metinis finansinio planavimo dokumentas – Joniškio rajono savivaldybės biudžetas.

Finansiniai ištekliai

Joniškio rajono savivaldybės strateginio veiklos plano programų pagrindinis finansavimo šaltinis – Joniškio rajono savivaldybės biudžeto lėšos. Be savivaldybės biudžeto, savivaldybė savo tikslams įgyvendinti naudoja valstybės biudžeto lėšas, skiriamas per Valstybės investicijų programą, Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšas, Aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšas, Privatizavimo fondo lėšas, valstybės rezervo lėšas, lėšas, gautas iš Europos Sąjungos fondų ir kt.

Savivaldybės biudžetas sudaromas pagal savivaldybės tarybos patvirtinto Joniškio rajono savivaldybės 2009–2011 metų strateginio veiklos plano programas, savivaldybės asignavimų valdytojams pateiktas programų sąmatas.

2009 m. savivaldybės biudžeto asignavimai buvo paskirstyti 44 asignavimų valdytojams:

- Savivaldybės kontrolieriaus tarnybai;
- Savivaldybės administracijai;
- 25 biudžetinėms švietimo įstaigoms;
- 4 biudžetinėms kultūros įstaigoms;
- 2 biudžetinėms socialinės paramos įstaigoms;
- Joniškio rajono savivaldybės priešgaisrinei tarnybai;
- 10 seniūnijų.

Kiekvienas asignavimų valdytojas atsakingas už teisingą programų sąmatų sudarymą ir vykdymą neviršijant patvirtintų asignavimų, už paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą ir efektyvumą. Asignavimų apskaita ir atskaitomybės rengimas yra vykdomas savarankiškai kiekvieno asignavimų valdytojo.

Patvirtintas 2009 m. biudžetas sudarė 75099,4,0 tūkst. Lt. Didžiausią biudžeto pajamų dalį sudaro dotacijos – 37346,6 tūkst. Lt, ir gyventojų pajamų mokestis – 29805,1,0 tūkst. Lt. Lyginant su 2008 metų pajamų planu, 2009 m. biudžeto pajamų planuota gauti 4 proc. mažiau.

Iš valstybės investicijų programos 2007 metais savivaldybės investiciniams projektams įgyvendinti buvo gauta 36657,8 tūkst. Lt, 2008 metais – 9278,0 tūkst. Lt, 2009 m. – 4954,0 tūkst. Lt.

Joniškio rajono savivaldybės biudžeto ir Valstybės investicijų lėšų nepakanka tolygiai rajono plėtrai užtikrinti. Todėl savivaldybė stengiasi išnaudoti kitas finansavimo galimybes – pasinaudoti ES struktūriniais fondais ir programomis.

2007 m. iš ES struktūrinių fondų 2007 m. gauta 745,5 tūkst. Lt (projektai – „Joniškio rajono savivaldybės bendrasis planas“, „Gataučių pagrindinės mokyklos pastato rekonstrukcija“, „VšĮ „Joniškio pirminės sveikatos priežiūros centro modernizacija ir paslaugų kokybės gerinimas“). 2008 m. iš ES struktūrinių fondų gauta ir pasinaudota 11076,6 tūkst. Lt, iš jų 8000,0 tūkst. Lt – vandentekio ir nuotekų plėtros projektui Joniškyje. 2009 m. panaudota 36252 tūkst. Lt ES paramos, iš jų beveik 35000 tūkst. litų buvo skirti Joniškio miesto vandentekio ir nuotekų sistemų plėtrai.

Ryšių sistema, informacinės ir komunikavimo sistemos

Joniškio rajono savivaldybėje praktiškai visos darbo vietos yra kompiuterizuotos, įdiegtas

vietinis kompiuterių tinklas ir interneto ryšys. Darbuotojai naudojami elektroniniu paštu, vidinėmis ir išorinėmis duomenų bazėmis. Savivaldybėje įkurtas Informacinių technologijų skyrius, kurio pagrindinės funkcijos yra: analizuoti savivaldybės informacinės sistemos vartotojų poreikius, teikti jiems būtiną pagalbą; vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, vykdyti asmens duomenų apsaugą savivaldybės informacinėje sistemoje; koordinuoti rajono savivaldybės administracijos, seniūnijų, savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų veiklą informatikos srityje; tvarkyti ir prižiūrėti duomenų bazes, rūpintis savivaldybės duomenų bazių ir kompiuterių tinkle saugomų duomenų saugumu; organizuoti ir vykdyti interneto, elektroninio pašto ir savivaldybės kompiuterių tinklą, kompiuterinės ir programinės įrangos diegimą, priežiūrą.

Kompiuterių skaičius savivaldybėje – 207, serverių – 5. Paskirtoms funkcijoms optimizuoti Jonišio rajono savivaldybės administracijoje naudojama apie 40 informacinių sistemų.

Joniškio rajono savivaldybės įvaizdžiui formuoti reikšminga interneto svetainė www.joniskis.lt. Joje skelbiama informacija apie Jonišio rajoną, savivaldybės vykdomas funkcijas, apie vykdomus projektus, tarybos ir savivaldybės administracijos veiklą, organizacinę struktūrą, turizmo veiklą, apie mokslo ir švietimo aktualijas, įvairius kultūros, sporto renginius ir t. t.

Savivaldybėje naudojamos fiksuoto ir mobiliojo ryšio sistemomis.

Vidaus darbo kontrolė

Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba atlieka savivaldybės administracijos, savivaldybės administravimo subjektų ir savivaldybės kontroliuojamų įmonių finansinį ir veiklos auditą. Savivaldybės kontrolieriaus tarnybos atliekamo audito išorinę priežiūrą atlieka Valstybės kontrolė.

Joniškio rajono savivaldybės administracijos Vidaus audito skyrius, kuris yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas savivaldybės administracijos direktoriui, savo veikloje vadovaujasi Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą.

Vidaus audito skyrius vykdo nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą, kuria būtų užtikrintas savivaldybės administracijos, jos struktūrinių padalinių, jai pavaldžių ir /arba jos valdymo sričiai priskirtų viešųjų juridinių asmenų veiklos gerinimas.

SSGG (stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių) analizė:

Stiprybės

1. Jonišio rajonas turi gerai išplėtotą kelių sistemą – rajono gyvenvietės tolygiai sujungtos keliais. Tankus kelių tinklas leidžia iš dalies sumažinti skirtingų lygių gyvenviečių aptarnavimo netolygumus.
2. Nedidelis nusikaltimų skaičius ir didelis nusikalstamų veikų išaiškinimo procentas.
3. Aktyvi rajone veikiančių visuomeninių organizacijų ir kaimo bendruomenių veikla – svarbi rajono informacijos sklaidos, iniciatyvų, šiuolaikinių, originalių idėjų gimimo ir realizavimo sąlyga.

Silpnybės

1. Jonišio rajono savivaldybėje kelintą metų mažėja gyventojų skaičius ir migracijos saldo yra neigiamas.
2. Rajone nėra aukštą pridėtinę vertę turinčio verslo ir tam tinkamų žmogiškųjų išteklių.
3. Nors savivaldybėje diegiamas strateginis planavimas, pradedamas diegti programinis biudžetas ir kitos veiklos valdymo priemonės, nepakankamai orientuojamasi į rezultatus.
4. Didėjantis socialinės paramos gavėjų skaičius lemia išaugusį socialinės paramos ir socialinių paslaugų poreikį.

Galimybės

1. Savivaldybėje kuriama ir įgyvendinama strateginio valdymo sistema, biudžeto sudarymas programiniu principu leis racionaliau planuoti savivaldybės veiklą ir suteiks galimybę efektyviau tenkinti visuomenės poreikius.
2. Naudojantis ES struktūrinių fondų parama, galima efektyviau modernizuoti miesto komunalinio ūkio, susisiekimo, aplinkos apsaugos, rekreacinę infrastruktūrą, socialinės ir sveikatos sferos įstaigų materialinę bazę.
3. Ieškoti būdų racionaliau išnaudoti rajono turistinį ir kultūrinį potencialą.

<p>Grėsmės</p> <p>1. Dėl aplinkos veiksnių (gyvenamojo būsto, viešosios infrastruktūros objektų) nepakankamos kokybės gali pablogėti gyvenimo kokybė.</p> <p>2. Labai mažos materialinės ir tiesioginės užsienio investicijos.</p> <p>3. Dėl gyventojų migracijos ir nepalankių ekonominių veiksnių atsiradęs kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas.</p>
--

Strateginio tikslo pavadinimas:	Kodas
Gerinti socialinę aplinką, teikiant kokybiškas viešąsias paslaugas	1.1
Strateginio tikslo aprašymas:	
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdomos programos:	
01 Švietimo paslaugų užtikrinimas ir gerinimas	
02 Kultūros ir sporto plėtra	
03 Socialinės paramos įgyvendinimas ir sveikatos apsaugos paslaugų gerinimas	
04 Savivaldybės ir viešojo valdymo paslaugų kokybės užtikrinimas ir gerinimas	
05 Seniūnijų veiklos užtikrinimas	
Strateginio tikslo pavadinimas:	Kodas
Vykdyti rajono infrastruktūros ir urbanistikos plėtrą	1.2
Strateginio tikslo aprašymas:	
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdomos programos:	
06 Aplinkosauga	
07 Viešosios infrastruktūros objektų priežiūra ir modernizavimas	
08 Gyvenamosios aplinkos ir viešųjų erdvių priežiūra ir plėtra	
Strateginio tikslo pavadinimas:	Kodas
Sukurti aplinką, palankią pramonei, verslui ir investicijoms, žinių ekonomikai plėtoti	2.1
Strateginio tikslo aprašymas:	
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa	
09 Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimas	
Strateginio tikslo pavadinimas:	Kodas
Skatinti turizmo paslaugų plėtrą	2.2
Strateginio tikslo aprašymas:	
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa	
10 Kultūros paveldo puoselėjimas ir turizmo paslaugų plėtra	
Strateginio tikslo pavadinimas:	Kodas
Skatinti pažangios ir pilietiškos Joniškio rajono bendruomenės raidą	3.1
Strateginio tikslo aprašymas:	
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa	
11 Pažangios bendruomenės aktyvumo skatinimas	